

N:o 29.

Ank. till Riksd. Kansli den 24 Mars 1882, kl. 1 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring i gällande stadgande om val af ledamot i egodelningsrätt.

117 § i Kongl. stadgan om skiftesverket i riket den 9 November 1866 har för närvarande följande lydelse:

»Förste domstol i skiftesmål å landet är egodelningsrätt i hvarje härad eller tingslag. Ordinarie domaren i orten är deri ordförande, derest icke, vid hans förfall, efter hvad särskildt stadgadt är, annorlunda af vederbörande Hofrätt förordnas, eller Vi, på invånarnes gjorda anhållan eller eljest förekomne anledningar, för större eller mindre distrikter, skulle i nåder finna godt, att särskild person dertill utse. Ledamöterna i rätten utgöras af tre i landthushållning kunnige, inom häradet eller tingslaget boende, bofaste män, hvilka, på föranstaltande af domaren i orten, inför Häradsrätten, genom socknefullmäktige, efter förmedlade hemmantalet utväljas. Uppstår laga förfall för ledamot, kalle ordföranden ojäfvig god man i dess ställe. De inom socknarne i häradet eller tingslaget valde gode män kunna ock till ledamöter uti egodelningsrätten utses; dock få de icke såsom domare handlägga skiftesmål, der vid de som gode män biträdt.

Ledamot i egodelningsrätt skall, innan han i rätten inträder, domareed aflägga, der han ej den ed förut svurit.»

Lag-Utskottet har nu från Andra Kammaren emottagit en af Herr *Johan Fr. Carlsson* afgifven motion, N:o 29, hvori påyrkas den ändring uti ofvan intagna paragraf, »att ledamot af egodelningsrätt väljes, på sätt förut är stadgadt, för en tid af sex år, med rättighet för afgående ledamot att, efter behörigt omval, återinträda i sin befattning».

Motionären motiverar sitt förslag sålunda: Med nuvarande bestämmelser kunde en ledamot i egodelningsrätt, om han så önskade, bibehålla denna sin befattning så länge han för godt funne, oaktadt han befundes mindre lämplig för ett så viktigt uppdrag som ledamot i en rätt, till hvars afgörande hänskjutits så viktiga frågor, som enligt skiftesstadgan skulle afgöras af egodelningsrätt; och som det i regel förekomme, att invald ledamot i egodelningsrätt bibehölle denna sin befattning så länge han lefde eller ända till dess ålderdomssvagheten nödgade honom att afstå derifrån, kunde genom ett sådant förhållande ett mindre gynnsamt val leda till skada för månget skifteslag. Ett längre utöfvande af befattningen vore visserligen icke att klandra, då valet utfallit på dertill lämplig person, ty under ett längre deltagande borde mera insigt vinnas i dithörande frågor, men att en person, som vore olämplig för befattningen, skulle enligt nu gällande stadganden på obestämd tid bibehållas dervid, vore olämpligt. Motionären ville därför föreslå, att val af ledamot i egodelningsrätt bestämdes för viss tid, såsom stadgadt vore om val till nämndemän, hvilkas uppdrag närmast kunde jemföras med ledamots af egodelningsrätt. Att en sådan ändring af stadgandet om val af ledamot i egodelningsrätt icke skulle utesluta sådana personer, som befunnits lämpliga för befattningen, visade den nu under några år tillämpade författning om nämndemansval, då det vanligtvis förekommit, att den som ansetts lämplig dertill fått emottaga återval. Men deremot skulle den fördelen vinnas, att vid de fall, då ett val befunnits mindre lyckosamt, man inom en bestämd tid kunde hoppas att bättre vinna målet.

Den jemförelse, motionären gjort mellan ledamöter i egodelningsrätt och nämndemän, är i Utskottets tanke icke fullt riktig. Ledamot i egodelningsrätt är domare med personlig röst; nämnden har endast en kollektivröst; och hvad som gäller om domare i allmänhet, att det icke kan vara lämpligt, att de tillsätts på viss tid, gäller sålunda i sin fulla utsträckning om ledamot i egodelningsrätt, men behöfver icke göra det beträffande de särskilde nämndemännen.

Skulle en begränsning af tienstgöringstiden för ledamot af egodelningsrätt ifrågakomma, borde denna ske genom bestämmandet af en viss åldersgräns, efter hvars uppnående ledamot i egodelningsrätt skulle vara skyldig att från befattningen afgå; men något förslag i sådant hänseende föreligger icke för närvarande.

En kortare tids tjänstgöring för ledamot i egodelningsrätt synes äfven i det afseendet mindre lämplig, att, äfven om den, som väljes till denna befattning, bör vara och verkligen är »i landthushållning kunnig», är det dock endast genom vanan att som domare handlägga skiftesmål, som denna kunskap utbildas uti det särskilda afseende, hvarom här är fråga.

Till följd deraf, att befattningen icke är gifven allenast på viss tid, torde densamma anses mera hedrande och de dertill lämpligaste personer finnas mera villige att åtaga sig uppdraget.

Då, i händelse af laga förfall för ledamot, ojäfvig god man kan utan vidare omgång af ordföranden inkallas i ledamotens ställe, synas, äfven med nuvarande bestämmelser, svårigheter icke böra möta att alltid få egodelningsrätt sammansatt af lämplige personer.

Utskottet hemställer derföre,

att motionen icke må föranleda någon Riksdagens åtgärd.

Stockholm den 24 Mars 1882.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.
